

Юрій Пінчук
Олексій Ясь

**НАУКОВА, ПУБЛІЦИСТИЧНА ТА ЛІТЕРАТУРНА
СПАДЩИНА МИКОЛИ КОСТОМАРОВА:
ПЕРЕВИДАННЯ 1987-1998 років
(МАТЕРІАЛИ ДО БІБЛІОГРАФІЇ)**

Наприкінці 80-х та протягом 90-х років ХХ ст. помітним явищем на теренах національної історіографії стало повернення до широкого наукового обігу "забороненої спадщини" та багатьох підцензурних творів, які тривалий час не видавалися з огляду на пануючі ідеологічні догмати. Майбутньому історику науки ще доведеться всебічно вивчити та проаналізувати зазначене явище. Однак, вже сьогодні незаперечно, що хвиля тогочасних перевидань справила неабиякий вплив на формування історичної свідомості суспільства посттоталітарної доби. Серед багатьох українських істориків наукова спадщина яких тенденційно висвітлювалася та оцінювалася за радянських часів помітним є ім'я Миколи Івановича Костомарова. Перевидання історичних, літературних та публіцистичних творів цього вченого набуло значних масштабів наприкінці 80-х років. Зокрема, тільки його "Автобіографія" вченого перевидувалася впродовж 1989-1992 рр. принаймні чотири рази. Ряд творів Костомарова видали провідні московські видавництва "Книга", "Республіка", "Мисль" та "Сварог". Але найбільшою збіркою творів Костомарова, перевиданих у 90-і роки, стало 17-ти томне зібрання студій Костомарова, виданих протягом 1994-1997 рр. московським видавництвом "Чарлі" у серії "Актуальна історія Росії". Двотомне видання праць Костомарова та ряд інших його творів побачили світ упродовж 90-х років і в Україні. Інформація про відомі нам перевидання творів Костомарова в 1987-1998 рр. систематизована у поданому нижче бібліографічному переліку. Він укладений за хронологічним принципом з наданням порядкового номера кожній позиції. Всі праці описано de visu.

1987

1. Син. Холоп. Сорок лет. Повести. К.: Вид-во "Дніпро", 1987. 384 с.

1988

2. Князь Владимир Святой / Публікація та примітки Ю.Пінчука // Український історичний журнал. 1988. № 6. С.145-150.

3. Личность царя Ивана Грозного. Повесть об освобождении Москвы от поляков в 1612 году и избрание царя Михаила. Царевна Софья //Российский летописец. М.: Изд-во "Книга". 1988. 62 с.

4. Царевна Софья. М.: Изд-во "Книга", 1988. 61 с.

1989

5. Автобіографія //Дніпро.1989. № 4-6. С. 122-141.

6. Автобіографія / Пер з рос. Б.Шнайдера // Самі про себе: Автобіографії видатних українців ХІХ-го століття / Ред. Ю.Луцький. Нью-Йорк: УВАН у США,1989. С.57-113.

7. Гетман Мазепа //Рабочее слово. 1989, 8 дек. № 243. С.3-4; 15 дек. № 248. С.3-4; 29 дек. № 257. С.3-4; 1990, 5 янв. № 3. С.3-4; 12 янв. № 8. С.3-4; 19 янв. № 13. С.3-4; № 23. С.3-4.

8. Исторические произведения. Автобиография / Сост. и авт. ист. - биогр. очерка В.А.Замлинский. К.: Изд-во при КГУ, 1989. 735 с.

9. Историческое значение южнорусского народного песенного творчества (недрукований розділ з фольклористичної праці М.І.Костомарова) / Публікація Ю.А.Пінчука // Народна творчість та етнографія. 1989. № 2. С.48-53.

10. Кудеяр: Ист.хроника: В 3 кн. / Послесл. Ю.М.Нагибина; ком. В.В.Морозова. М.:Изд-во "Книга", 1989. 254 с

11. Преемники Богдана Хмельницкого//Друг читача. 1989, 6 квітня. № 14. С.4-5.

12. Спогад про двох малярів / Публікація та пер. з рос. Ю.Пінчука//Літературна Україна. 1989, 11 травня. № 19/4324/.С.4-5.

13. Царевич Алексей Петрович: (По поводу картины

Н.Н.Ге). Самодержавный отрок / Ком. О.Г.Агеевой. М.: Изд-во "Книга", 1989. 61 с.

14. Царь Алексей Михайлович // Рабочее слово. 1989, 20 янв. № 14. С.3-4; 27 янв., № 19. С.3-4; 3 февр. № 24. С.3-4; 10 февр. № 29. С.3-4.

1990

15. Исторические монографии и исследования: В 2 кн. М.: Изд-во "Книга", 1990. Кн.1-2. 237 с.

16. Исторические произведения. Автобиография / Сост. и авт. ист. - биогр. очерка В.А.Замлинский / 2-е изд. К.: Изд-во при Киевском ун-те, 1990. 735 с.

17. Книги буття українського народу // Кирило-Мефодіївське товариство: У 3 т. К.: Вид-во "Наук.думка", 1990. Т.1. С.162-169.

18. Мазепинцы / Публікація та примітки Ю.А.Пінчука // Український історичний журнал. 1990. № 8. С.133-144; № 10. С.148-158; № 11. С.137-145; № 12. С.142-150.

19. Права ли наши обвинители? / Публікація Ю.А.Пінчука // Український історичний журнал. 1990. № 7. С.140-146.

20. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей / Репринт. воспроизведение изд. 1873-1888 гг. / Предисл. В.Л.Янина: В 3 кн., 7 вып. М.: Изд-во "Книга", 1990. Кн.1, Вып.1/3. 12, 740 с.

21. Твори в двох томах. / Упор., авт. передм. та прим. В.Л.Смільянська. К.: Вид-во "Дніпро", 1990. Т.1. 538 с.

22. Твори в двох томах. К.: Вид-во "Дніпро", 1990. Т.2. 780с.

23. Царевич Алексей Петрович. Самодержавный отрок: (О Петре II). Ярославль: Вер. - волж. кн. изд-во, 1990. 176 с.

24. Царь Михаил Федорович. Рига: Центр. совет Рижской Гребещенковской старообрядческой общины; Изд-во "Dzilums", 1990. 43 с.

1991

25. Две русские народности. Харьков: "Майдан", 1991. 72 с.

26. "Закон Божий" (Книга буття українського народу) / Упоряд. І.І.Глизь. К.: Вид-во "Либідь", 1991. 38 с.

27. Історія України в життєписах визначніших її діячів / Репринт. вид. 1918. К.: Вид-во "Україна", 1991. 493 с.

28. Книги Биття Українського Народу // Вивід прав України / М.Грушевський, М.Костомаров та ін.; ред. М.П.Парцей. Львів: МП "Слово", 1991. С.50-58.

29. Мазепинцы / Публікація та примітки Ю.А.Пінчука // Український історичний журнал. 1991. № 1. С.137-146; № 2. С.130-138.

30. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. М.: Изд-во "Мысль", 1991. 618 с.

31. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей / Репринт. воспроизведение изд. 1873-1888 гг.: В 3 кн., 7 вып. М.: Изд-во "Книга", 1990. Кн.2, Вып.4/5. 537 с.

1992

32. Автобиография. Бунт Стеньки Разина / Авт. вступ. ст. и ком. Ю.А.Пинчук. К.: Изд-во "Наук.думка", 1992. 511 с.

33. Богдан Хмельницький: Іст.нарис / Упоряд. і передм. В.Замлинського. К.: Вид-во "Веселка", 1992. 93 с.

34. Мазепа / Предисл. и ком. Б.Г.Литвака. М.: Изд-во "Республика", 1992. 334 с.

35. Очерк домашней жизни и нравов великорусского народа в XVI и XVII столетиях / Авт. очерка и ком. Б.Г.Литвака. М.: Изд-во "Республика", 1992. 303 с. 29.

36. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей / Репринт. Воспроизведение изд. 1873-1888 гг.: В 3 кн., 7 вып. М.: АО "Книга и бизнес, 1992. Кн.3, Вып.6/7. 701 с.

1993

30. Галерея портретів. Пер. з рос. М.М.Ілляш. К.: Вид-во "Веселка", 1993. 326 с.

38. Господство Дома Св. Владимира: Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. М.: Воениздат, 1993. 768 с.

39. Домашняя жизнь и нравы великорусского народа: Утварь, одежда, пища и питье, здоровье и болезни, нравы, обыряды, прием гостей / Сост., предисл. и примеч. С.Л.Николаева. М.: Изд-во "Экономика", 1993. 400 с.

40. Мысли о федеративном начале в Древней Руси / Публикация та примітки Ю.А.Пінчука // Український історичний журнал. 1993. № 10. С.121-132; № 11/12. С.124-137.

41. Павел Полуботок // Историчні постаті України: Историчні нариси / Упоряд. та авт. вступ. ст. О.В.Болдирев. Оdesa: Вид-во "Маяк", 1993. С.337-383.

42. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей / Подгот. к печати А.Л.Юрганова. М.: Изд-во "Мысль", 1993. 432 с.

43. Чернігівка (М.І.Костомаров) / Захар Беркут (І.Франко). К.: Укр. центр. духовної культури, 1993. 312 с.

1994

44. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1994. [Т.1]: Смутное время Московского государства в начале XVII столетия. 1604-1613. 800 с.

45. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1994. [Т.2]: Богдан Хмельницкий: Материалы и исследования. 768 с.

46. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1994. [Т.3]: Кудеяр. Сын. Холоп. Сорок лет. 574 с.

47. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1994. [Т.4]: Бунт Стеньки Разина. 636 с.

48. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли"; Смоленск: Изд-во "Смядынь", 1994. [Т.6]: Раскол. 604 с.

49. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли"; Смоленск: Изд-во "Смядынь", 1994. [Т.9]: Русская республика: Севернорусские народоправства во времена удельно-вечевого уклада (История Новгорода, Пскова и Вятки). 544 с.

50. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли"; Смоленск: Изд-во "Смядынь", 1994. [Т.10]: Старый спор: Пос-

ледние годы Речи Посполитой. 762 с.

51. Книги буття українського народу // Дзвін. 1994. № 5. С.108-112.

52. Несколько слов о памятнике Хмельницкому / Публикация Ю.А.Пінчука // Український історичний журнал. 1994. № 5. С.145-147.

53. Слов'янська міфологія: Вибр. праці з фольклористики й літературознавства. К.: Вид-во "Либідь", 1994. 384 с.

1995

54. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1995. - [Т.5]: Русские нравы: Домашняя жизнь и нравы великорусского народа. Автобиография. 656 с.

55. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1995. [Т.7]: Руина. Мазепа. Мазепинцы. 800 с.

56. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1995. [Т.8]: Казаки. 608 с.

57. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1995. [Т.11]: Славянская мифология. 688 с.

58. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1995. [Т.12]: Земские соборы. 636 с.

59. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли"; Смоленск: Изд-во "Смядынь", 1995. [Т.13]: Русь крещенная ("Господство дома Св. Владимира"). 640 с.

60. Книги буття українського народу [скорочено] // Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник: У 2 ч. / За ред. В.Ф.Панібудьласки. К.: Вид-во "Вища школа", 1997. Ч.1. С.248-253.

61. Об отношении русской истории к географии и этнографии (Лекция, читанная в Географическом Обществе 10-го марта 1863 г.) / Публикация та ком. Ю.Пінчука // Исторична

спадщина у світлі сучасних досліджень: Величко, Маркович, Маркевич, Костомаров, Яворський / За ред. В.А.Смоля та Ю.А.Пінчука. К.: НАН України. Ін-т історії України, 1995. С.166-182.

62. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 2 кн., 7 вып. М.: Изд-во "Сварог", 1995. Кн.1, Вып.1/4. 764 с.

63. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. М.: Изд-во "Сварог", 1995. Кн.2, Вып.5/7. 813 с.

64. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 3 т. Ростов н/Д: Изд-во "Феникс", 1995. Т.1. 638 с.

65. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 3 т. Ростов н/Д: Изд-во "Феникс", 1995. Т.2. 606 с.

66. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 3 т. Ростов н/Д: Изд-во "Феникс", 1995. Т.3. 670 с.

1996

67. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1996. [Т.14]: Государи и бунтари ("Господство дома Романовых от Михаила Федоровича до Петра I"). 476 с.

68. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1996. [Т.15]: Окно в Европу ("Господство дома Романовых от Петра Великого до Екатерины Великой"). 624 с.

69. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли", 1996. [Т.16]: Русские инородцы. 608 с.

70. Про відношення історії до географії та етнографії (Лекція прочитана в Географічному товаристві 10-го березня 1863 року) / Публікація, пер. з рос. та примітки Ю.А.Пінчука, О.В.Петренка // Народна творчість та етнографія. 1996. № 4. С.33-42

1997

71. Исторические монографии и исследования: В 17 т. / Ред. и сост. С.Е.Угловский и др. М.: Изд-во "Чарли"; "Алгоритм", 1997. [Т.17]: Самозванцы и пророки. 512 с.

1998

72. Кремуций Корд: Драма / Пер. з рос. Р.Шевчука, П.Шевчука. Львів: Вид-во "Каменярь", 1998. 40 с.

73. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 4 т. / Сост. А.М.Кузнецов. М.: РИПОЛ КЛАС-СИК, 1998. Т.1. 588 с.

74. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 4 т. / Сост. А.М. Кузнецов. М.: РИПОЛ КЛАС-СИК, 1998. Т.2. 576 с.

75. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 4 т. / Сост. А.М. Кузнецов. М.: РИПОЛ КЛАС-СИК, 1998. Т.3. 576 с.

76. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей: В 4 т. / Сост. А.М. Кузнецов. М.: РИПОЛ КЛАС-СИК, 1998. Т.4. 540 с.